

G E H E I M

REIS VAN EEN EVC-DELEGATIE NAAR POLEN.

S a m e n v a t t i n g

Een 5-mans delegatie van de ABV/EVC bracht op uitnodiging van de Poolse spoorwegvakbond in de maand september van dit jaar gedurende circa 14 dagen een bezoek aan Polen.

Gelijktijdig vertoefden daar soortgelijke delegaties uit Oost-Duitsland, de USSR, Tsjechoslowakije, Joegoslavië en Hongarije.

Bijgestaan door een tolk en enkele gidsen bezochten de Nederlandse delegatieleden verschillende steden om zoveel mogelijk kennis te maken met land, volk en bestaande politieke verhoudingen. Voorts kregen zij gelegenheid zich op de hoogte te stellen van de huidige situatie der Poolse spoorwegen, waarover zij bovendien bijzonderheden vernamen van vooraanstaande spoorwegfunctionarissen.

Uit gevoerde gesprekken bleek, dat de regering bij de opbouw van het zo geteisterde Polen nogal wat tegenwerking ondervindt, vooral van de zijde van de jeugd.

Het Poolse volk, dat zich achter zijn leider GOMULKA schaart, is wars van Oost-Duitse inmenging. Russische inmenging wordt ternauwernood aanvaard. Dit manifesteerde zich o.a. in het contact tussen Polen met enerzijds leden van de spoorwegdelegaties uit Oost-Duitsland en de Sowjet-Unie en anderzijds leden der overige delegaties.

Opvallend was namelijk, dat bijvoorbeeld Poolse arbeiders toenadering zochten tot Hongaren, Tsjechen, Joegoslaven en Nederlanders en niet tot Oost-Duitsers en Russen.

november 1957.

G E H E I M

REIS VAN EEN EVC-DELEGATIE NAAR POLEN.

Algemeen gedeelte.

Vijf personeelsleden van de "Nederlandse Spoorwegen", leden van de ABV/EVC (Algemene Bond van Vervoerspersoneel, aangesloten bij de Eenheids Vak Centrale), maakten van 4 tot 17 september j.l. een treinreis naar Polen. Zij bezochten enkele Poolse steden en verbleven op de terugreis gedurende één dag te Oost-Berlijn.

De indrukken, die de delegatielieden opdeden, kunnen - kort samengevat - als volgt worden weergegeven.

Polen is een arm land. De winkels zijn er slecht gesorteerd. Wanneer bijvoorbeeld een winkel nieuwe voorraden ontvangt, staan vele mensen in de rij te wachten om deze te kopen. In de grote steden is, vooral in de buurt van kerken, het aantal bedelaars opvallend groot.

De Polen worden beschreven als een gematigd volk, dat Oost-Duitse inmenging beslist niet en Russische inmenging ternauwernood aanvaardt. Het bestaat voor 90% uit Katholieken. In vergelijking tot de DDR heerst er in Polen een grotere mate van vrijheid van godsdienst en politieke meningsuiting.

De Polen, in het bijzonder de jongeren onder hen, zijn er evenwel niet van overtuigd, dat de toegelaten godsdienstvrijheid van blijvende aard zal zijn. Een overgroot deel van hen staat achter de leider GOMULKA. Voor Joegoslavië hebben zij een grote genegenheid. De regering zou bij de opbouw van het land vooral van de zijde van de jeugd veel tegenwerking ondervinden.

De voornaamste functies bij de Poolse Spoorwegen worden bekleed door overtuigde communisten, die zich na 1945 van machinist of ladingmeester wisten op te werken. Vrijwel overal werd de tewerkstelling van vrouwen voor arbeid aan de spoorbanen geconstateerd. In antwoord op vragen van de Nederlandse delegatie vertelden enkelen hunner te moeten werken, omdat hun echtgenoten als oorlogsslachtoffers slechts een geringe uitkering ontvangen. Op vele plaatsen ontbreken stations, zodat reizigers aldaar tussen de spoorbanen moeten in- en uitstappen. Met machinegeweren uitgeruste spoorwegarbeiders, die lid zijn van de communistische

- partij -

partij, patrouilleren op stations en langs de spoorbanen. Deze bewakingsmaatregel zou er een zijn van Russische makelij. Onlangs nog zouden deze patrouilles te Lodz vier jongemannen hebben doodgeschoten, die er van verdacht werden sabotage te hebben gepleegd op een spoorwegemplacement, waardoor 2 spoorwagens waren ontspoord.

Volgens een inspecteur der Poolse spoorwegen rijden dagelijks één personentrein en twee goederentreinen van Moskou via Warschau naar Oost-Berlijn v.v.

De Nederlandse delegatielieden zouden een Russisch treinstel hebben gezien, dat al rijdende van smal op breed spoor kan overschakelen. De wisseling van de wielafstand zou bij een snelheid van maximaal 15 KM per uur plaats vinden door bediening van een apparaat in de cabine van de bestuurder. De normale snelheid dier Russische treinen bedraagt 130 à 140 KM per uur.

Voorbereiding en samenstelling delegatie.

Omstreeks februari van dit jaar ontving de ABV/EVC een uitnodiging van de Poolse Spoorwegvakbond om een delegatie van 5 personen, werkzaam bij de "Nederlandse Spoorwegen", naar Polen te laten komen.

In verband hiermede riep de ABV in april d.a.v. een speciale commissie in het leven, die belast werd met de keuze van de afgevaardigden. Deze zou moeten trachten om behalve EVC-ers ook NVV-ers in de delegatie te betrekken. Zij liet uiteindelijk haar keuze vallen op de 5 hiernavolgende personen.

1. Johannes H. BREGONJE, (4-12-1899) uit Utrecht, lid hoofdbestuur ABV/EVC;
2. Brand VAN DEN BROEK, (4-8-1892) uit Amsterdam, lid hoofdbestuur ABV/EVC;
3. Gerhardus J. PLATJE, (22-4-1909) uit Zwolle, lid Bondsraad ABV/EVC;
4. Hendrik POPPES, (3-8-1901) uit Amsterdam, lid ABV/EVC en
5. Jan J. TWISKER, (6-2-1914) uit Bussum, lid hoofdbestuur ABV/EVC.

G E H E I M

Uit de samenstelling van deze Nederlandse delegatie blijkt, dat de ABV/EVC in zijn opzet om ook niet-EVC'ers voor de Poolse reis te interesseren, niet is geslaagd.

TWISKER trad als delegatieleider op. Twee weken voor het vertrek verstrekte de landelijk voorzitter van de ABV, J.A. VAN GESSEL (5-11-1911), aan de 5 deelnemers de laatste instructies. Hij wees er op dat de delegatieleden hun verwachtingen niet te hoog moesten stellen en de Poolse situatie niet moesten meten met westelijke maten. Bij die gelegenheid overhandigde hij hun de reisbiljetten eerste klasse voor het Poolse traject en de paspoorten, die wel voorzien waren van een visum voor Polen, maar niet voor de DDR. VAN GESSEL had namelijk aan de FDGB (Freie Deutsche Gewerkschafts Bund) in Oost-Berlijn reeds het verzoek gedaan om voor de reis door Oost-Duitsland vrijgeleide te krijgen. De deelnemers hadden - waarschijnlijk uit hoofde van hun beroep - gratis reizen tot aan Helmstadt.

De delegatie had zich voor vertrek een vaantje en een album (voorzien van Nederlandse panorama-foto's en foto's van Nederlands spoorwegaanpak) aangeschaft, die zij aan de Poolse Spoorwegvakbond zou aanbieden.

De reis.

Op 4 september verlieten de delegatieleden Nederland. Te Mariënburg maakten zij kennis met een zekere Paul ERWIN (afgevaardigde van de FDGB), die hen tot Oost-Berlijn vergezelde. Vandaar zette het Nederlandse gezelschap de reis alleen voort naar Warschau.

Op de heenreis werden de treinreizigers op het Oost-Duitse grondgebied tot tweemaal toe aan een intensieve contrôle onderworpen door respectievelijk de Oost-Duitse grenswacht en de politie.

Opgevallen was, dat tussen de Oost-Duits/Poolse grens en de stad Poznan verschillende Russische garnizoenen waren gestationeerd.

De terugreis ging in verband met het ééndaagse bezoek aan Oost-Berlijn in twee étappes langs dezelfde route.

- Verblijf -

Verblijf in Polen.

Gedurende het gehele verblijf in Polen werd de Nederlandse delegatie terzijde gestaan door een tolk en een gids.

Op de dag van aankomst maakte het gezelschap op een avondbijeenkomst te Warschau kennis met leden van spoorwegdelegaties uit Oost-Duitsland, Tsjecho-Slowakije, Joegoslavië, Hongarije en de USSR. De president der Poolse Spoorwegen deed in zijn welkomstwoord een aanval op de kapitalistische landen en prees de Sowjet-Unie voor de hulp, die het had geboden en nog steeds biedt voor de opbouw van het in de oorlog zo geteisterde Polen.

De Poolse premier CYRANKIEWICZ, die ook aanwezig was, reikte oorkonden en kruisen uit aan oudere spoorwegarbeiders. Hij stelde laatstgenoemden op grond van hun verdienstelijk werk ten voorbeeld aan voornamelijk de jeugdige arbeiders, die hij van ongedisciplineerdheid betichtte, waardoor stagnatie veroorzaakt werd in de ontwikkeling der Poolse spoorwegen.

Op 7 september werd Poznan bezichtigd. De delegatie was aldaar aanwezig op een bijeenkomst, die door de directeur der spoorwegen werd geopend. In zijn inleiding memoreerde deze, dat de jeugdige spoorwegarbeiders een groot aandeel zouden kunnen leveren in de verwezenlijking van plannen. Hij spoorde de aanwezigen aan zoveel mogelijk gesprekken te voeren met de Nederlandse spoormannen. Deze zouden van grote waarde kunnen zijn, omdat - naar hij zeide - Nederland ten aanzien van de ontwikkeling der spoorwegen als het verst gevorderd kan worden beschouwd.

De Nederlandse delegatieleider TWISKER sprak een dankwoord uit. Hierin deed hij tevens een aanval op de loon- en arbeidsvoorwaarden der Nederlandse spoorwegarbeiders.

Enige dagen daarna werden de steden Kornik, Zakopane en Krakau bezichtigd, waar de Nederlanders - evenals elders in Polen - ruimschoots gelegenheid hadden vrijelijk van gedachten te wisselen met de plaatselijke bevolking.

Te Kornik bleek de regering het land van grootgrondbezitters te hebben onteigend. Na verkaveling wees zij dit toe aan kleine boeren, die met hun gezinnen zo'n stuk land bewerken. Van de opbrengst vervalt een gedeelte aan de staat.

Krakau wordt beschreven als een der armoedigste steden, waar verkeersmiddelen vrijwel ontbreken. Het stedelijke communicatie-middel is een vuil wagentje, getrokken door een oud mager paard. De delegatie bracht daar een bezoek aan de Lenin-staalfabrieken.

Ter afsluiting van het Poolse bezoek was de Nederlandse delegatie te Warschau aanwezig op een vliegdemostratie, waaraan uitsluitend straaljagers van het MIG-type deelnamen.

Verblijf te Oost-Berlijn.

Te Oost-Berlijn vond op 16 september in het gebouw "Unter den Linden" een bespreking plaats tussen de leden van de ABV-delegatie en het voltallige bestuur van de eerdergenoemde Oost-Duitse vakorganisatie FDGB.

De Nederlanders kregen hierbij de indruk, dat de gevoerde gesprekken enigszins onder druk verliepen. Het voornaamste onderwerp van gesprek was de verhouding tussen lonen en arbeidsvoorwaarden van spoorwegpersoneel in de DDR en Nederland. Hierbij bleek, dat de Oost-Duitse spoorwegarbeiders een 45-urige werkweek hebben.

Tot slot deelde het FDGB-bestuur mede, dat de EVC een uitnodiging zou ontvangen om een delegatie af te vaardigen naar het feest van de in Berlijn gevestigde spoorwegvakbond, dat omstreeks juni 1958 zal worden gehouden.

november 1957.